

Brottsoffermyndigheten

Tolv röster om sprängdåd

Intervjustudie om brottsoffers upplevelser av samhällets
stöd efter sprängdåd

Brottsoffermyndigheten

Brottsoffermyndigheten

Box 470, 901 09 Umeå

Telefon: 090-70 82 00

registrator@brottsoffermyndigheten.se

www.brottsoffermyndigheten.se

Citera gärna ur Brottsoffermyndighetens publikationer,
men ange alltid källa.

För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs
upphovspersonens tillstånd.

© Brottsoffermyndigheten 2025

Illustration: Matador Kommunikation AB

Förord

Att som utomstående brottsoffer drabbas av ett sprängdåd är ofta en omvälvande händelse som påverkar individen på djupet. Många blir dessutom utsatta i sitt egen hem. Den personliga integriteten kränks, vardagen vänds upp och ner och känslan av trygghet försvinner över en natt.

I takt med att antalet sprängningar i Sverige ökade blev behovet av kunskap om hur dessa brott påverkar individen allt mer påtagligt. Det inkluderar vilka former av stöd som erbjuds och vilket stöd som faktiskt efterfrågas.

I den här rapporten presenteras resultaten från en intervjustudie med personer som utsatts för sprängdåd, en studie som Brottsoffermyndigheten initierat. Genom att låta de utsatta komma till tals skapas en djupare förståelse för behov och erfarenheter utifrån deras perspektiv. Det är först med en sådan förståelse som samhället kan utveckla relevanta och träffsäkra stödinsatser.

Rapporten vänder sig främst till aktörer som på olika sätt möter brottsoffer, liksom till beslutsfattare och andra som arbetar strategiskt med brottsofferfrågor. Förhoppningen är att resultatet ska bidra till förbättringar i både bemötande och stöd till målgruppen.

Brottsoffermyndigheten vill rikta ett särskilt tack till de intervjupersoner som delat med sig av sina erfarenheter.

Umeå den 10 oktober 2025

Anders Alenskär
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning och syfte med studien	6
Sprängdådet – en fiktiv berättelse baserad på intervjuer	8
Sprängdådet konsekvenser för brottsoffer	9
Fysiska skador som påverkar vardagen.....	9
En negativ inverkan på personernas psykiska välbefinnande	9
Omfattande materiella skador och ekonomiska konsekvenser.....	12
Erfarenheter av stöd.....	13
Det omedelbara stödet upplevdes som otillräckligt	13
Familj och vänner har varit det mest värdefulla stödet	14
Stödet från försäkringsbolagen har skiljt sig åt.....	14
Försäkringsbolagens stöd kring boende har varierat.....	14
Vissa intervjupersoner erbjöds samtalsstöd via försäkringsbolaget...	15
Andra aktörer som bidragit med information och insatser	15
Informationsmöten ordnades av olika aktörer	15
Vissa arbetsgivare gav stöd till brottsoffren.....	16
Skolan gav viktigt stöd till barn.....	16
Olika upplevelser av stödet under rättegång	17
Vad brottsoffer saknat och deras förslag på stöd.....	18
Viktigt med gott bemötande av personal på plats efter dådet.....	18
Stöd och hjälp med att hitta tillfälligt boende	18
Brottsoffer efterfrågar kontaktperson som kan ge stöd i hela processen..	19
Brottsoffers behov av samtalsstöd bör följas upp över tid	20
Slutsatser.....	21
Referenser	22
Bilaga 1 – Genomförande	23

Sammanfattning

Brottsoffermyndigheten har genomfört en intervjustudie med tolv personer som utsatts för sprängdåd under de senaste två åren. Personerna som intervjuades hade blivit direkt utsatta av sprängdåd och drabbats av fysiska och materiella skador samt psykiska påfrestningar. De psykiska påfrestningarna lyftes särskilt fram av de intervjuade. Flera har berättat om ångestproblem, sömnsvårigheter och en ökad misstänksamhet i vardagen. Det har lett till sjukskrivningar och en bestående oro för framtida händelser. Nedan sammanfattas intervjustudiens huvudsakliga resultat.

- **Tillgången till samtalsstöd varierade och det fanns behov av stöd både direkt och över tid**

Intervjupersonernas upplevelser av samhällets stöd efter sprängdåden varierar. Vissa har fått hjälp från flera olika aktörer medan andra har upplevt ett mer begränsat stöd. Framför allt har tillgången till samtalsstöd varierat kraftigt och flera intervjupersoner har uppgett att de inte haft tillgång till sådant stöd trots att de haft behov av det. Därtill har flera personer beskrivit att behovet av samtalsstöd är något som växt fram över tid. Intervjupersonerna framhöll även värdet av att känna sig trygga och omhändertagna direkt på plats vid dådet.

- **Ekonomiska förluster för brottsoffren och utmaningar vid evakuering till annan bostad**

De materiella skadorna av sprängdåden har varit omfattande. Flera bostäder förstördes helt eller delvis, vilket lett till kostsamma och tidskrävande reparationer. Försäkringar har inte alltid täckt hela återbyggnationen vilket resulterat i ekonomiska förluster för de utsatta. Flera av de intervjuade tvingades hitta tillfälliga boenden vilket orsakade såväl praktiska som psykiska påfrestningar under flera månader. Hälften av de intervjuade fick heller ingen hjälp att hitta tillfälligt boende utan var tvungna att lösa problemet själva.

- **Behov av ett samordnat stöd och stöd under hela processen**

Ett återkommande tema i intervjuerna var känslan av ensamhet och att inte få tillräcklig vägledning i krissituationen. De intervjuade hade velat ha en samordnande kontaktperson eller lots för att få stöd genom alla de praktiska och administrativa utmaningar som följde efter sprängdådet. Flera har också uttryckt ett behov av kontinuerlig uppföljning av stödbehovet några veckor samt några månader efter händelsen.

Inledning och syfte med studien

Under en relativt kort tid har antalet sprängdåd i Sverige ökat kraftigt (Polismyndigheten, 2025). Eftersom ett enskilt dåd kan påverka många personer är det svårt att fastställa det exakta antalet brottsoffer. Sprängningar sker ofta i områden med hög befolkningstäthet och tenderar att inträffa i närheten av varandra (Brå, 2025). Sprängdåd väcker ofta rädsla och oro. Det gäller inte bara dem som drabbats direkt utan även människor i närliggande områden.

I många fall är det inte personer med koppling till kriminell verksamhet som drabbas. De utsatta har ofta varken varit måltavlor för dådet eller haft någon del i den konflikt som lett fram till sprängdådet. Majoriteten har dessutom befunnit sig på en plats där de förväntas kunna känna sig som allra tryggast – i det egna hemmet. Deras utsatthet blir därmed särskilt allvarlig. De saknar beredskap för det våld som plötsligt slår ned i deras vardag.

Samhällets stöd vid sprängdåd är en mycket aktuell och angelägen fråga. Signalerna från de utsatta tyder på att det upplevda stödet hittills har varit otillräckligt (Regeringsbeslut, Ju2023/01588).

Ett antal myndigheter ska erbjuda information och stöd till både brottsutsatta och deras anhöriga. Polismyndigheten har exempelvis en skyldighet att informera brottsoffer om deras rättigheter. Brottsoffermyndigheten är ett informations- och kunskapscentrum för brottsofferfrågor och tillhandahåller information till brottsoffer på flera olika sätt, bland annat webbplatsen brottsofferguiden.se. Myndigheten har även en servicetelefon för frågor om ersättning vid brott samt beslutar om och betalar ut brottsskadeersättning till brottsoffer.

Kommunerna ska enligt lag erbjuda stöd till brottsoffer, enligt 13 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400). Även hälso- och sjukvården kan erbjuda insatser, exempelvis genom kurator eller psykolog, till utsatta brottsoffer (Brottsoffermyndigheten, 2024).

Utöver myndigheter finns även andra aktörer, som civilsamhällesorganisationer och föreningar, som erbjuder stöd till brottsoffer. Brottsofferjourer, verksamma på många platser i landet, kan ge råd, information och medmänskligt stöd. Ett annat exempel på stödjande aktörer är olika trossamfund. Svenska kyrkan erbjuder exempelvis en jourhavande präst för samtalsstöd nattetid.

Brottsoffermyndigheten har genomfört en kartläggning av det samlade stödet till brottsoffer i Sverige (Brottsoffermyndigheten, 2024). Resultatet visar att

stödet inte är likvärdigt över landet. Kartläggningen fokuserade främst på det generella brottsofferstödet samt stöd till vissa större målgrupper, som unga personer och kvinnor utsatta för våld i nära relationer. För att kunna identifiera vilket stöd som behövs för brottsoffer vid sprängdåd krävs ytterligare kunskap om målgruppens specifika behov.

Mot bakgrund av detta har Brottsoffermyndigheten genomfört en fördjupad studie av stödbehoven hos brottsoffer som utsatts för sprängdåd. Syftet med studien är att skapa en tydligare bild av hur de intervjuade personerna har upplevt samhällets stöd vid en sådan händelse.

Vilka har intervjuats?

Intervjuer har genomförts med tolv individer från sex kommuner (sju kvinnor och fem män) i åldrarna 21 till 80 år, samtliga utsatta för sprängdåd under de senaste tre åren. I urvalet har en bredd eftersträvat avseende ålder, könstillhörighet och etnisk bakgrund. Studien innehåller flera citat från de intervjuades berättelser. För att säkerställa anonymitet har fiktiv könstillhörighet och ålder tilldelats citaten.

Intervjuer har genomförts med personer som blivit direkt utsatta, det vill säga individer som i hög grad påverkats av sprängdådet. Förutom psykiska påfrestningar har flertalet drabbats av materiella skador och vissa har även fått fysiska skador. För ytterligare information om studiens metod och genomförande, se Bilaga 1.

Sprängdådet – en fiktiv berättelse baserad på intervjuer

Ett öronbedövande dån. Lägenheten skakar och fönsterrutor exploderar.

På några sekunder har den helt vanliga tisdagskvällen förvandlats till en mardröm för småbarnsmamman Emma.

Var det en jordbävning? Eller ett blixtnedslag?

Hon tänker tillbaka på ljudet av glaskross och gestalten med uppdragen huva som försvann nedför trappan när hon kikade ut genom titthålet. Om hur hon naivt kastade bort orostankarna och sjönk ned i tv-soffan efter ännu en dag med hämtning, middag och läggning av treåriga Lo och hennes lillebror Theo.

Det ringer i öronen. Brandvarnaren tjuter och det går knappt att se något för allt damm. Emma ligger i ett hav av glaskross, svårt skadad i ena benet efter att ha slungats in i köket av tryckvågen från trapphuset.

Då slår det henne. BARNEN! Lever de?

Hon släpar sig fram. Över teven som lossnat från väggen och förbi vitrinskåpet med familjebilderna. Glaset skär under fötterna, men det bryr hon sig inte om. Inte när hon i röken bakom den halvöppna sovrumsdörren skymtar Theos kropp, helt stilla i spjålsängen.

Intill honom skriker storasyster Lo medan ljudet av sirener närmar sig.

I en röra av glas, kläder och garderobsinredning tar hon sig fram till Theo. Han ligger apatisk i sängen och tittar rakt upp i taket.

”Jag är här nu”, viskar hon. Tårar rinner nedför hennes kinder när minstingen stämmer in i systemens panikartade skrik.

Hon sätter sig ned på golvet med barnen i famnen. Vaggar dem medan en brandman bryter upp dörren från det demolerade trapphuset.

Först då, när hon reser sig, börjar hon skaka.

Inte för att hon är kall, utan för att hon precis har förstått hur nära det var att hon aldrig skulle få hålla sina barn igen.

Varför skulle det här drabba henne?

Sprängdådets konsekvenser för brottsoffer

I intervjuerna med de utsatta framkom att samtliga på olika sätt har drabbats av konsekvenser efter sprängdådet. Händelsen medförde fysiska och materiella skador samt psykiska påfrestningar. Även om vissa drabbades av fysiska skador, är det främst de psykiska och materiella konsekvenserna som de intervjuade framhåller i sina berättelser.

Nedan följer en beskrivning av de konsekvenser som intervjupersonerna upplevde till följd av sprängdåden.

Fysiska skador som påverkar vardagen

Några av de intervjuade drabbades av fysiska skador i samband med sprängningarna. De skador som beskrevs innefattade jack i huvudet, blåmärken, ryggsmärtor och huvudvärk. En person kastades mot en vägg av tryckvågen, medan en annan upplevde andningssvårigheter efter att ha andats in rök och damm.

Jag har fått tinnitus på båda öronen. Det är jättejobbigt eftersom jag jobbar i en miljö med mycket ljud.

Man, 63 år

Vissa fysiska symtom uppstod efter en tids fördröjning, såsom försämrat minne, ihållande huvudvärk och ökad ljudkänslighet. Intervjupersonerna kopplade ofta besvären till stress eller traumarelaterade reaktioner snarare än till direkta fysiska skador från sprängningen.

En negativ inverkan på personernas psykiska välbefinnande

I intervjuerna uppgav merparten att det har uppstått tankar och känslor efter händelsen. För flera intervjupersoner har upplevelsen påverkat deras psykiska välbefinnande och i vissa fall har det lett till psykiska besvär. De beskrev konsekvenser som ökad misstänksamhet, ljudkänslighet, ångest och försämrad livskvalitet. Sprängningen hade rubbat intervjupersonernas känsla av trygghet, och händelsens följder påverkade fortfarande flera delar av vardagen.

En kvarstående oro för att något liknande ska inträffa igen var vanligt förekommande hos de intervjuade. Vissa har valt att flytta från sina bostäder för att känna sig tryggare, medan andra valt att bo kvar trots en stark önskan att lämna området.

Ljudkänslighet framträdde som en av de mest påtagliga konsekvenserna. Flera berättade att de fortsatt reagerade kraftigt på plötsliga ljud, såsom smällar eller sirener, och upplevde en omedelbar rädsla. Det beskrevs som att de hade en ständig inre beredskap som var svår att kontrollera. För vissa innebar det att de undvek platser med mycket ljud, såsom köpcentrum, evenemang och även vanliga utemiljöer.

Jag är mer vaksam på omgivningen och vad personer runt mig gör. Jag har blivit räddare och räddare. Tittar ut genom fönstret hela tiden och jag känner mig inte trygg någonstans längre.

Kvinna, 54 år

De intervjuade vittnade om att en misstänksamhet hade vuxit fram som både var påtaglig och genomgripande. De hade utvecklat en reflexmässig känsla av att världen inte längre var pålitlig. Flera uppgav att deras tillit till andra människor hade påverkats negativt, vilket lett till en ökad känsla av osäkerhet. De beskrev hur de i sin vardag börjat analysera människors rörelser, hållningar och avsikter. Ett okänt fordon som står parkerat för länge på gatan, en främling som rör sig långsamt förbi bostaden, eller ett främmande ljud från trapphuset – varje sådan händelse kunde utlösa en oro som tidigare inte fanns. Några berättade att de undvek att öppna dörren till sitt hem om de inte väntade besök, att de inte gick ut sena kvällar, eller att de systematiskt undvek platser där okända människor samlas.

Den ökade ljudkänsligheten och misstänksamheten bidrog till att flera av de intervjuade drog sig tillbaka från sociala aktiviteter och i högre grad valde att stanna hemma.

Jag är inte samma person som innan. Jag har blivit mindre social. Nu är jag mer försiktig och undviker att gå ut. Jag blir trött mycket snabbare. Förut kunde jag känna mig taggad på att träffa kompisar, nu orkar jag inte på samma sätt.

Kvinna, 24 år

Vanligt med sömnsvärigheter bland brottsoffer

Sömnsvärigheter var en annan återkommande konsekvens bland de intervjuade. Flera uppgav att de haft långvariga problem med sömnen efter händelsen. Vissa berättade att de fortfarande sov med lampan tänd, medan andra valt att sova i samma rum som sina barn för att känna ökad trygghet.

Sömnsproblemen har för flera av intervjupersonerna lett till omfattande konsekvenser i vardagen. De beskrev en ständig trötthet, koncentrationssvärigheter och bristande tålamod. En person nämnde att hen fortfarande led av konstant huvudvärk och försämrat minne, något som kopplades till sömnbrist och ångest efter händelsen.

Sömnsvärigheterna lyftes även som en central orsak till flera sjukskrivningar. Intervjupersoner beskrev att de snabbt och ofta blev utmattade, och att de utan tillräcklig återhämtning hade svårt att hantera vardagens krav.

En av intervjupersonerna beskrev att ångest fortfarande var en påtaglig del av vardagen, långt efter sprängdådet. Personen upplevde att det var svårt för omgivningen att förstå vad hen gått igenom, eftersom få hade erfarenhet av en liknande händelse. Det ledde till att personen undvek att vara öppen med sitt mående och orsakerna bakom det.

Jag sjukanmäler mig och säger att jag har feber. Det är lättare än att säga att jag har ångest.

Kvinna, 44 år

Händelserna skapar rädsla och misstro mellan grannar

En av de intervjuade personerna bodde i en lägenhet som var måltavla för sprängdådet. Personen var själv inte inblandad i någon form av kriminalitet, men är anhörig till en person med kriminell bakgrund. Polisen hade bevakat hens bostad en tid före dådet på grund av en misstänkt hotbild. Efter dådet uttryckte grannar en önskan om att intervjupersonen skulle flytta från området.

Det finns även andra utsatta som har intervjuats och uttryckt liknande känslor, att de har känt en olust inför att de som varit måltavlor för dådet fortsatt bor kvar. De är rädda för att något liknande ska hända igen.

Några intervjupersoner beskrev även att de blivit misstänkliggjorda av personer i sin närhet såsom arbetskollegor och grannar, trots att de inte haft någon koppling till kriminalitet. De uttryckte det som att personer runt omkring utgått från att intervjupersonerna måste ha någon koppling till kriminalitet eftersom att de utsatts för sprängdådet, trots att så inte var fallet.

Omfattande materiella skador och ekonomiska konsekvenser

För samtliga intervjupersoner resulterade sprängdådet i materiella skador, och många bostäder drabbades allvarligt. I flera fall blev bostäderna obeboeliga, vilket tvingade de utsatta att evakuera och söka alternativa boendelösningar. Denna process kunde ta flera månader, och under väntetiden bodde många tillfälligt hos familj, vänner eller på hotell, bekostat av försäkringsbolaget. Det varierade mellan intervjupersonerna hur länge de saknade tillgång till sina boenden, och det tog upp till 15 månader innan alla kunde flytta tillbaka till sina hem. För majoriteten var det känslomässigt påfrestande att plötsligt tvingas lämna sitt hem.

Flera intervjupersoner beskrev att sprängdådet medfört betydande ekonomiska konsekvenser, både på kort och lång sikt. Även om försäkringsbolagen täckte delar av återställningskostnaderna, ersattes inte alltid hela renoveringen. Detta ledde till att vissa hushåll tvingades bekosta delar av återställningsarbetet på egen hand.

I flera fall förstördes även personliga tillhörigheter. Några uppgav dessutom att de helt gått miste om ersättning för förlorade eller förstörda ägodelar.

Saneringsfirman slängde saker innan jag ens hunnit godkänna det. Jag kanske ville behålla vissa saker – även om de var trasiga.

Man, 63 år

Ett flertal av de intervjuade som ägde sitt boende eller bodde i bostadsrätt, uttryckte oro över att sprängdådet hade påverkat bostadens marknadsvärde, vilket i sin tur kunde försvåra framtida försäljning eller flytt.

Intervjupersonerna påverkades även ekonomiskt på andra sätt. Flera blev sjukskrivna under olika perioder – från några dagar till flera månader – vilket innebar inkomstbortfall. I minst ett fall förlorade en person rätten till studiemedel, då anledningen till studieuppehållet inte kunde styrkas i tid.

Erfarenheter av stöd

De intervjuade gav olika bilder av det stöd och den hjälp de fått i samband med och efter sprängdåden. Vissa uppgav att de erbjöds omfattande hjälp från flera aktörer, medan andra beskrev ett mer begränsat stöd. Övergripande uttryckte flera intervjupersoner att ansvaret för att få stöd till stor del legat på dem själva – något de upplevde som särskilt påfrestande i en krissituation.

Huruvida de utsatta blev tillfrågade om stöd kunde bero på flera olika faktorer, såsom vad som inträffat och vilka aktörer de utsatta kommit i kontakt med. Eftersom inte alla fall ledde till rättegång, var det exempelvis inte alla som erbjöds målsägandebiträde och följaktligen kunde enbart vissa berätta om sina erfarenheter av ett sådant stöd.

Nedan följer en beskrivning av intervjupersonernas erfarenheter av stöd och vilket bemötande de fått från olika stödjande aktörer.

Det omedelbara stödet upplevdes som otillräckligt

Vid samtliga sprängdåd som de intervjuade utsatts för, var polis, brandkår och ambulans omedelbart på plats efter händelsen. Vissa intervjupersoner blev ombedda att stanna kvar i sina lägenheter, medan andra valde att ta sig ut på gatan. I flertalet fall eskorterades de utsatta av brandmän från sina bostäder till en samlingsplats, där de förhöordes av polisen. En intervjuperson uppgav att de, på uppmaning av 112, blivit ombedda att vänta i sin lägenhet i två timmar utan att någon kom för att informera dem. Till slut valde de att själva lämna lägenheten för att ta reda på vad som hade hänt.

Några av de intervjuade personerna uppgav att ingen frågade hur de mådde. Andra beskrev en positiv upplevelse av det stöd och den omsorg som gavs direkt på plats. Flera personer uppgav att de var i chock direkt efter händelsen och därför hade svårt att minnas allt som inträffade. Flera av dem kunde inte minnas om polisen eller annan personal först på plats informerade om det stöd som finns att tillgå via till exempel brottsofferjour eller andra stödinstanter.

Av de personer som fördes till sjukhus med ambulans uppgav de flesta att de blivit väl omhändertagna och erbjudits samtal med psykolog.

Gemensamt för samtliga intervjupersoner var att ingen aktör frågade var de skulle bo eller hänvisade till något alternativt boende i samband med händelsen. Flera av dåden inträffade nattetid, och i de flesta fall blev deras hem obeboeliga efteråt, vilket tvingade intervjupersonerna att själva lösa sin akuta

boendesituation mitt i natten. Flera av de intervjuade beskrev att de kände sig ensamma och övergivna.

Jag kände mig övergiven. Det var ingen som brydde sig om vart jag skulle ta vägen.

Kvinna, 80 år

Familj och vänner har varit det mest värdefulla stödet

Majoriteten av de intervjuade framhöll att det främsta stödet de mottog efter händelsen kom från familj och vänner. Flera av de intervjuade uppgav att de hade fått tillfälligt boende hos vänner, exempelvis på soffor, i gästrum eller i sommarstugor, och i vissa fall bodde de där under flera månader. I många fall bistod familjemedlemmar de utsatta med att söka vård och hantera andra praktiska aspekter, som att söka nytt boende, flytt och renovering. Flera uttryckte att de inte visste vad de skulle ha gjort om de inte hade haft sina anhöriga att vända sig till.

Utöver praktisk hjälp, såsom boende och administrativt stöd, utgjorde familj och vänner även ett viktig känslomässigt stöd för intervjupersonerna och var dem intervjupersonerna pratade om händelsen med. Flera intervjupersoner lyfte fram att även anhöriga kunde ha behov av stöd, eftersom de ofta påverkades starkt av sprängdådet, både psykiskt och ekonomiskt.

Stödet från försäkringsbolagen har skiljt sig åt

Samtliga intervjupersoner har haft någon form av kontakt med sitt försäkringsbolag efter sprängdådet. De flesta tog själva kontakt med försäkringsbolaget en eller ett par dagar efter händelsen, medan andra i stället blev kontaktade via e-post och tilldelades en handläggare. De intervjuade gav olika beskrivningar av försäkringsbolagens stöd.

Försäkringsbolagens stöd kring boende har varierat

En del av intervjupersonerna uppgav att deras försäkringsbolag inte erbjöd hjälp med att hitta ett nytt boende eller tillgång till en evakueringslägenhet. Totalt hälften av de intervjuade upplevde att de hade behövt hjälp att hitta boende, men att de inte fått hjälp av någon aktör.

Försäkringsbolaget sa att de inte kunde hjälpa oss med boende för att vi har husdjur. Hade inte mina föräldrar haft en lägenhet vi kunde låna, så hade vi inte haft någonstans att ta vägen.

Kvinna, 31 år

Intervjupersonerna fick själva ordna boendesituationen, men erhöll ekonomiskt stöd från försäkringsbolaget för att täcka för kostnader för sitt tillfälliga boende. Flera upplevde att dessa belopp var låga och inte täckte de faktiska utgifterna. Ett exempel är en person som bodde hos en familjemedlem där ersättningen uppgick till endast 300 kronor i månaden. Samma intervjuperson påpekade att den månatliga försäkringspremien översteg det belopp som betalades ut i ersättning.

Vissa av intervjupersonerna erbjöds evakueringslägenhet av försäkringsbolaget som även stod för den kostnaden. De flesta av intervjupersonerna fick ersättning för att köpa nödvändigheter som kläder och hygienartiklar, eftersom deras egendom hade förstörts i sprängdådet eller att de inte hade tillgång till sitt hem.

Vissa intervjupersoner erbjöds samtalsstöd via försäkringsbolaget

Några av intervjupersonerna blev erbjudna samtalsstöd via försäkringsbolaget, där majoriteten av erbjudandena omfattade tio samtal. Detta stöd upplevdes som positivt och hjälpsamt av flera. Samtidigt framkom det att inte alla erbjöds samtalsstöd, trots att behov fanns.

En av intervjupersonerna berättade att hen initialt hade tackat nej till samtalsstöd, men kände efter ett drygt år att det fanns ett behov. Då visade det sig dock att möjligheten att få samtalsstöd från försäkringsbolaget hade upphört.

Andra aktörer som bidragit med information och insatser

Intervjupersonerna nämnde även andra aktörer som på olika sätt stöttade de utsatta efter händelsen. En sådan aktör var kyrkan som några intervjupersoner nämnde hade erbjudit stöd.

Informationsmöten ordnades av olika aktörer

Ungefär hälften av de intervjuade bodde i hyresrätt. Flera av dem berättade att deras hyresbolag hade anordnat informationsmöten kort efter sprängdådet. Den

information som gavs skiftade från att i huvudsak handla om renoveringar för att åtgärda skadorna till att vara mer interaktivt där deltagarna samtalade om vad som hade hänt och bolaget svarade på frågor.

Det fanns även andra exempel där det hade organiserats informationsmöten några dagar efter sprängdådet. Mötet hölls oftast i en lokal nära där dådet inträffat, som en ungdomsgård eller skola, där exempelvis polis och försäkringsbolag fanns på plats för att ge information. Det var däremot oklart för intervjupersonerna vilken eller vilka aktörer som hade arrangerat mötena.

Flera av de utsatta kunde inte bo kvar i sina hem på grund av skadorna från explosionen, och deras tillfälliga boende låg ofta långt från den plats där mötena hölls. Det medförde att inte alla hade möjlighet att delta i de informationsmöten som anordnades. Samtidigt påpekade intervjupersonerna att de inte minns allt från denna kaotiska tid och de var osäkra på om information om möten eller samlingsplatser fanns tillgänglig.

Vissa arbetsgivare gav stöd till brottsoffren

Under intervjuerna framkom att arbetsgivare bidrog med ett viktigt stöd för en del av de utsatta. Några av intervjupersonerna som hade berättat om sin situation för arbetsgivaren beskrev ett positivt bemötande, där arbetsgivaren visade stor förståelse för vad de hade genomgått. Vissa intervjupersoner uttryckte även att det var skönt att gå till jobbet för att få tänka på något annat än sprängdådet.

Skolan gav viktigt stöd till barn

Tre av intervjupersonerna hade barn i åldrarna 2–17 år som var på plats vid tiden för sprängdådet och bevittnade händelsen. En av intervjupersonerna berättade att deras barn erbjöds samtalsstöd med skolkurator. Barnen fick träffa kuratorn både i nära anslutning till dådet och även en tid därefter.

Skolan har varit helt fantastisk. Redan i början kom det information, de samlade krisstöd och allt. Skolan är den enda som har skött sig.

Kvinna, 54 år

Övriga barn hade inte blivit erbjudna samtalsstöd för att bearbeta upplevelsen av någon aktör. Intervjupersonerna uttryckte att de var oroliga för att barnen inte fick möjlighet att bearbeta händelsen och att det skulle kunna påverka dem i framtiden.

Olika upplevelser av stödet under rättegång

I de fall där sprängdådet hade lett till en rättsprocess, hade intervjupersonerna tilldelats juridiskt stöd i form av ett målsägandebiträde, vars uppgift var att ge stöd under förundersökningen och rättegången. Några intervjupersoner beskrev en osäkerhet kring hur länge de hade haft rätt till juridiskt stöd och vad som hade ingått.

Erfarenheterna av det juridiska stödet varierade. Vissa intervjupersoner upplevde att stödet från målsägandebiträdet hade varit bra, med tydlig information om hur processen skulle gå till. Andra beskrev däremot att stödet hade varit bristfälligt och att de varken fått information eller återkoppling, och upplevde att det hade varit svårt att få kontakt med sitt målsägandebiträde.

Vi var så utsatta, och det betydde allt att någon hörde av sig, även om de inte hade något nytt att berätta.

Man, 31 år

Vad brottsoffer saknat och deras förslag på stöd

Intervjupersonerna beskrev att de befann sig i en krissituation direkt efter händelsen och hade svårt att ta till sig information. De uttryckte att de hade behövt hjälp – någon som kunde ge tydlig och övergripande information om vad som skulle ske samt omedelbar praktisk hjälp.

Majoriteten av intervjupersonerna upplevde att de var ensamma utan stöd efter sprängdådet. Det var svårt och påfrestande att behöva söka information, fatta beslut och ta kontakt med olika instanser utan något stöd. De önskade en samordnande kontaktperson eller lots som kunde ge vägledning och stöd efter händelsen, särskilt i det praktiska – frågor om boende, skadestånd, sjukskrivning, försäkringar och myndighetskontakter. Flera lyfte även behovet av en checklista som stöd.

Nedan följer en beskrivning av vilket stöd som brottsoffren har saknat och deras förslag på vilket stöd som de hade behövt.

Viktigt med gott bemötande av personal på plats efter dådet

Enligt majoriteten av intervjupersonerna var det första dygnet efter sprängdådet kaotiskt och känslomässigt omtumlande. De beskrev ett starkt behov av omedelbart stöd, inte bara för att hantera praktiska frågor, utan även för att känna sig sedda, trygga och omhändertagna.

Flera av intervjupersonerna betonade vikten av att bemötas med empati och förståelse för den omtumlande situationen. Samtidigt upplevde flera att de hade fått ett gott bemötande och stöd från personal direkt på plats vid händelsen. Det kunde handla om brandkår eller poliser som hade hjälpt dem att lämna boendet och som visade omtanke genom att fråga hur de mådde.

Stöd och hjälp med att hitta tillfälligt boende

Många intervjupersoner efterfrågade stöd för att hitta ett tillfälligt boende, eftersom deras bostad i de flesta fall hade blivit obeboelig. Gällande boende handlade det dels om akut boende i samband med dådet och tillfälligt boende på längre sikt. Flera uttryckte att det hade underlättat om de fått hjälp med boende redan första natten, i stället för att själva behöva ordna detta i ett tillstånd av chock. En intervjuperson uttryckte att det var svårt att själv ta ansvar för att

ordna boende efter en traumatisk händelse. Det fanns varken ork att söka information eller att fatta beslut på egen hand.

Brottsoffer efterfrågar kontaktperson som kan ge stöd i hela processen

Eftersom en stor del av ansvaret lades på den enskilda individen upplevde flera intervjupersoner att situationen hade kunnat underlättats. De menade att det hade varit värdefullt att ha någon att kontakta – via telefon eller e-post – som kunde erbjuda vägledning och stöd.

Ett återkommande förslag från intervjupersonerna var att de tidigt borde ha erbjudits stöd av en kontaktperson eller lots. En sådan person skulle kunna följa individen genom hela processen. Deras ansvar skulle vara att ge ett samordnat stöd och att hjälpa till att navigera i en ofta komplex och överväldigande situation.

Jag skulle vilja haft en kontaktperson – någon som kunde guida och lotsa mig i vad jag behöver tänka på och vad som ligger på mitt bord.

Man, 72 år

Flera intervjupersoner efterfrågade även en checklista med konkreta punkter. Den skulle kunna visa vad som behöver göras, i vilken ordning och vad som är viktigast att prioritera. Checklistan skulle även tydliggöra vilka steg den utsatta förväntas ta själv. Dessutom skulle den kunna beskriva vad som kunde delegeras till andra, vad personen kan få stöd med och vilka instanser som behöver kontaktas.

Enligt intervjupersonerna var en checklista och stöd från en kontaktperson eller lots särskilt viktigt. Det gällde inte bara i den inledande fasen utan även under längre tid efter dådet. Nya behov av stöd uppstod ofta när den första chocken hade lagt sig.

De framhöll även vikten av att få tala med en verklig person, snarare än att hänvisas till en chatt eller digital lösning. Att få personlig kontakt upplevdes som särskilt viktigt för att känna sig trygg och för att förstå vad som förväntades av en i den aktuella situationen.

Brottsoffers behov av samtalsstöd bör följas upp över tid

Flera intervjupersoner uttryckte att de, när saker och ting hade börjat falla på plats, skulle ha varit mer mottagliga för erbjudande om samtalsstöd. För vissa var det även initialt svårt att förstå att de hade ett behov av att prata om eller bearbeta händelsen. När de hade ordnat boende och fått viss kontroll över situationen, insåg de att de hade behov av stöd. Flera beskrev att de tackade nej till det samtalsstöd som försäkringsbolaget erbjöd i samband med händelsen, men kände senare att de hade ett behov. Ingen av intervjupersonerna blev tillfrågade om samtalsstöd vid ett senare skede.

Intervjupersonerna betonade vikten av att inte själva behöva ta första steget för att söka stöd. De beskrev att de saknade ork att hantera processen att söka samtalsstöd. Flera av intervjupersonerna ansåg att stöd bör erbjudas aktivt, exempelvis genom riktade kallelser, för att snabbt kunna fånga upp behov och reaktioner hos personer som varit direkt utsatta för sprängdåd.

En intervjuperson uttryckte att hen hade behövt samtalsstöd eftersom hen efter sex månader utvecklade symtom på utmattning. En möjlighet att prata om händelsen tidigare hade potentiellt kunnat förebygga psykiska besvär.

Hade jag fått en kallelse till samtalsstöd hade jag gått, men det blev för mycket att rodda med det och byta boende.

Kvinna, 44 år

Slutsatser

Intervjuerna med personer utsatta för sprängdåd visar att de behov som uppstår efter ett dåd är komplexa och varierande – från akut hjälp till mer långsiktigt stöd. I direkt anslutning till dådet var det många aktörer inblandade och mycket som skedde, men den aktiviteten avstannade fort och de utsatta fick sedan klara sig själva. Flera av intervjupersonerna upplevde att de kände sig övergivna och att de själva behövde hantera följderna av händelsen trots bristande kunskap. Utifrån dessa erfarenheter efterfrågade intervjupersonerna någon att kunna vända sig till tiden efter dådet. De hade velat att någon följde upp deras stödbehov eller att det funnits någon utpekad som de kunde kontakta kontinuerligt när de behövde stöd. De uttryckte ett behov av vägledning och tydlig information.

Det framkom i intervjuerna att de flesta personerna hade upplevt en stor otydlighet angående vilken instans som kunde hjälpa dem med olika sorters stödinsatser. Exempelvis kände flera intervjupersoner osäkerhet om var de skulle vända sig för att få hjälp med boende vid evakuering och var de skulle vända sig för att få samtalsstöd. I den akuta fasen vände sig de utsatta till aktörer som de mötte fysiskt, som polis och brandkår, för allsköns stöd. Ibland har de fått stöd av dessa aktörer även om deras primära uppgift var en annan i den situationen.

Anpassat stöd efter individuella förutsättningar

Många som utsätts för sprängdåd efterfrågar till viss del liknande stöd men intervjupersonerna vittnar också om skillnader i stödbehov. Det är viktigt att det finns möjlighet till anpassat stöd för brottsoffren beroende på individens situation och vilka konsekvenser som hen blivit drabbad av. De som utsätts för sprängdåd har olika kapacitet och förutsättningar för att hantera de olika konsekvenserna som kan uppstå till följd av sprängdåden. Att mycket ansvar läggs på den enskilda individen kan innebära stora svårigheter för individer med exempelvis psykisk ohälsa eller funktionsnedsättningar.

Avslutningsvis indikerar intervjustudien att det behövs ett mer omfattande och samordnat stöd till offer för sprängdåd, såväl i direkt anslutning till händelsen som på längre sikt.

Referenser

Brottsoffermyndigheten. (2024). *Samhällets samlade stöd till brottsoffer*.

Brottsförebyggande rådet. (2025). *Var inträffar skjutningar och sprängningar? – en statistisk analys av geografisk koncentration och områdesskillnader* (Rapport 2025:8).

Polismyndigheten. (2025). *Sprängningar och skjutningar - polisens arbete*, hämtad 2025-05-14: polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/

Regeringsbeslut Ju2023/01588. *Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Brottsoffermyndigheten* (ändringsbeslut 2023-06-29).

Bilaga 1 – Genomförande

Intervjuerna genomfördes under perioden februari till och med mars 2025. Brottsoffermyndigheten samarbetade med Governo AB som genomförde intervjuerna.

För att identifiera lämpliga intervjupersoner tog Brottsoffermyndigheten del av Polismyndighetens förundersökningar rörande sprängdåd. Ett antal personer valdes ut och myndigheten kontaktade dem via brev och/eller e-post med information om studien och en förfrågan om deltagande. Utöver det publicerade Brottsoffermyndigheten en webbenkät på sin webbplats där personer som utsatts för sprängdåd kunde anmäla om de ville delta i intervjustudien.

Kort därefter togs personlig kontakt via telefon i syfte att följa upp intresset för att medverka i intervjustudien.

Intervjuerna genomfördes via Teams eller telefon och varade mellan 1 och 1,5 timme. Sammanlagt genomfördes tolv intervjuer med personer (sju kvinnor och fem män) som på olika sätt har utsatts för sprängdåd. De personer som intervjuades representerade en bredd avseende ålder, könstillhörighet samt bostadsort. Totalt fanns det representation från åtta olika sprängdåd och samtliga intervjupersoner hade varit på plats vid händelsen.

Frågorna i intervjuerna fokuserade på sprängdådet, dess konsekvenser, det stöd och den hjälp som gavs i samband med händelsen samt framtida behov för personer i liknande situationer.

Efter genomförda intervjuer analyserades materialet med hjälp av en tematisk analys. Syftet med analysen var att identifiera återkommande teman i intervjupersonernas beskrivningar. Fokus låg särskilt på deras upplevelser av det stöd de erhöll i samband med sprängdådet samt vilket stöd de upplevde sig vara i behov av.